

บทที่ 8

การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน

สาระสำคัญ

การกำหนดหัวเรื่อง หมายถึง การสร้างจุดในการเข้าถึงสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ โดยพิจารณาจากส่วนประเด็นสำคัญของเนื้อเรื่องหรือสรุปแนวความคิดสำคัญของเนื้อเรื่อง แล้วกำหนดคำหรือวลีขึ้น เพื่อแสดงลักษณะเนื้อหาที่แท้จริงของสิ่งพิมพ์นั้น สิ่งพิมพ์แต่ละประเภทมีรูปแบบของหัวเรื่องที่แตกต่างกันและจะมีหัวเรื่องตั้งแต่จำนวน 1-3 หัวเรื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาสาระของสิ่งพิมพ์ การใช้อักษรย่อและอักษรตัวใหญ่ในหัวเรื่องจะใช้เฉพาะบางกรณีเท่านั้น

จุดมุ่งหมาย

1. บอกวัตถุประสงค์ของการกำหนดหัวเรื่องได้
2. อธิบายหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดหัวเรื่องได้
3. กำหนดหัวเรื่องสำหรับสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ได้
4. อธิบายวิธีการใช้อักษรย่อและอักษรตัวใหญ่ในหัวเรื่องได้
5. อธิบายการจัดเรียงหัวเรื่องตามหลักเกณฑ์ของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันได้

ในการทำบัตรรายการหนังสือ เอกสารและโสตทัศนวัสดุนั้น องค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้ประกอบการทำบัตรรายการก็คือ หัวเรื่อง หัวเรื่อง (Subject Heading) คือ คำ กลุ่มคำ วลี ชื่อบุคคลหรือชื่อนิติบุคคลที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาของหนังสือหรือสารนิเทศแต่ละเรื่อง หัวเรื่องส่วนมากเป็นคำสั้น ๆ ใ้ใจความและมีความเฉพาะอย่างเด่นชัดเกี่ยวกับสาระสำคัญของเนื้อเรื่องของหนังสือหรือสารนิเทศ

การกำหนดหัวเรื่องหรือการให้หัวเรื่อง มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ค้นหาทรัพยากรสารนิเทศได้รวดเร็ว แม้จะไม่ทราบชื่อผู้แต่งชื่อหนังสือ
2. เพื่อจัดการทรัพยากรสารนิเทศในเรื่องเดียวกันหรือเกี่ยวข้องกันไว้ด้วยกัน
3. ช่วยในบริการ ค้นคว้าและวิจัยแก่ผู้วิจัย หรือนักสารสนเทศ

ดังนั้นวัตถุประสงค์และประโยชน์สำคัญของการกำหนดหัวเรื่อง คือ ความสะดวกรวดเร็วในการค้นหาทรัพยากรสารนิเทศของห้องสมุดและข้อมูลทางบรรณานุกรม ซึ่งต่างจากการจัดหมู่หนังสือที่เน้นวัตถุประสงค์และประโยชน์ ทั้งการจัดเก็บและการสืบค้น แต่งานห้องสมุดทั้ง 2 ประการนี้มีวิธีการดำเนินการดำเนินงานโดยลำดับอย่างเดียวกัน ดังนี้คือ

(1) บรรณารักษ์อ่านเนื้อเรื่อง และวิเคราะห์สาระสำคัญของทรัพยากรสารนิเทศของห้องสมุดหรือข้อมูลทางบรรณานุกรม

(2) สรุปสาระสำคัญเป็นคำ กลุ่มคำหรือวลีที่คิดว่า จะใช้เป็นคำสำคัญ

(3) นำคำ กลุ่มคำ หรือวลีที่คิดจะใช้เป็นคำสำคัญไปตรวจสอบกับหัวเรื่องที่จัดพิมพ์ตามลำดับอักษรจากบัญชีหัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้เป็นมาตรฐานในการกำหนดหัวเรื่อง หรือควบคุมการให้หัวเรื่อง

(4) ทำเครื่องหมายที่หัวเรื่อง ซึ่งเลือกใช้หรือทำบัตรหลักฐานหัวเรื่อง (Subject Authority File) เพื่อความเป็นเอกภาพในการใช้หัวเรื่องคำเดียวกัน สำหรับห้องสมุดที่มีบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหมู่หลายคน ในกรณีที่มีปัญหาควรบันทึกเหตุผล หรือปัญหาในการใช้หัวเรื่องนั้นด้วย

8.1 แนวทางการเลือกคำศัพท์เพื่อใช้เป็นหัวเรื่อง (Choices of terms)

มีหัวเรื่องหลายหัวเรื่องที่มีลักษณะความหมายของคำศัพท์ที่ใกล้เคียงกันหรือซ้ำซ้อนกัน กล่าวคือ เป็นคำศัพท์ประเภทเดียวกันหรือทำนองเดียวกัน การเลือกคำศัพท์ดังกล่าวนี้เพื่อเป็นหัวเรื่องมีแนวทางที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไป ดังนี้

8.1.1 การเลือกคำศัพท์ที่เป็นคำพ้องหรือคำเหมือน (synonyms terms)

หากแนวคิดใดที่แสดงออกมาเป็นคำพ้องหรือคำเหมือน คำศัพท์ที่ถูกเลือกเป็นหัวเรื่องจะใช้แทนเนื้อหาสาระของสิ่งพิมพ์ที่คิดว่า เป็นคำศัพท์ที่ดีที่สุดและมีลักษณะเป็นกลาง เป็นคำศัพท์ที่คุ้น

เลขของผู้ใช้และมีความหมายไม่คลุมเครือ แต่ถ้าคำศัพท์ใดมีลักษณะคล้ายคำเหมือน แม้ว่าจะยากต่อการตัดสินใจเลือกคำศัพท์ ให้แก้ปัญหาโดยการจัดไว้ในกลุ่มคำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกัน ภายใต้อำนาจเดียวกัน เช่น คำ “Freedom” (เสรีภาพ) มีความหมายใกล้เคียงกับคำ “Liberty” (เสรีภาพ) คำ “Comprehension” (ความเข้าใจ) มีความหมายใกล้เคียงกับคำ “Perception” (การเข้าใจ) เป็นต้น

8.1.2 การเลือกคำศัพท์ที่สะกดคำแตกต่างกัน (variant spellings)

คำศัพท์ใดที่สะกดคำแตกต่างกันและเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันและมีกระแสการใช้ที่พอ ๆ กัน ให้เลือกคำศัพท์ที่เป็นที่คุ้นเคยกับผู้ใช้ส่วนใหญ่มากที่สุด ยึดเอาแหล่งที่มีการอ้างอิงและอ้างอิงอยู่เสมอ โดยทั่วไปคำศัพท์ภาษาอังกฤษอเมริกันนิยมใช้กันมากกว่าคำศัพท์แบบอังกฤษ-อังกฤษ

ตัวอย่างเช่น	นิยมใช้คำ	catalog	มากกว่า	catalogue
	ใช้คำ	labor	มากกว่า	labour
	ใช้คำ	aesthetics	มากกว่า	esthetics

ทั้งนี้ให้ยึดถือการใช้คำที่เป็นมาตรฐานของการเขียนและใช้คำจากหนังสือ Webster's Third New International Dictionary of the English Language ซึ่งเป็นพจนานุกรมที่ใช้เป็นมาตรฐานของการเขียนและใช้คำในภาษาอังกฤษอเมริกัน

8.1.3 การเลือกคำศัพท์ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศ

โดยทั่วไปคำศัพท์ในบัญชีหัวเรื่องของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาพูด คำศัพท์ที่กำหนดเป็นหัวเรื่องจึงเป็นภาษาอังกฤษ แต่หัวเรื่องใดเป็นคำศัพท์ภาษาต่างประเทศ เนื่องจากไม่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษมาทดแทนให้ใช้เป็นคำศัพท์ภาษาต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น คำ “Bonsai” (บอนไซ = ต้นไม้แคระ) “Coup d'état” (คูปดาตาด์ = รัฐประหาร) เป็นต้น

8.1.4 การเลือกคำศัพท์เฉพาะหรือศัพท์วิทยาศาสตร์และคำศัพท์ที่นิยมใช้

ชื่อเฉพาะของสัตว์และต้นไม้นิยมใช้ชื่อสามัญมากกว่าชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์ ในบัญชีหัวเรื่องของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันจะใช้คำศัพท์ที่เป็นที่นิยมใช้ เพื่อบริการแก่ผู้ใช้ทั่วไปที่นิยมใช้คำศัพท์ทั่วไป

8.2 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดหัวเรื่อง

8.2.1 พิจารณาเนื้อหาสาระของเรื่อง โดยดูสารบัญ อ่านคำนำและเนื้อหาในเล่ม เพื่อจับประเด็นสำคัญของเนื้อหานั้น มิใช่พิจารณาจากชื่อเรื่อง หรือลักษณะและรูปแบบวิธีการเขียน

8.2.2 หัวเรื่องที่กำหนดขึ้น เพื่อแสดงลักษณะเนื้อหาสาระของหนังสือจะต้องสอดคล้องกับเลขหมู่หนังสือที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์แทนเนื้อหาของหนังสือ

8.2.3 คำหรือวลีที่กำหนดเป็นหัวเรื่องต้องเป็นภาษาที่ถูกต้อง ใช้กันแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ทั้งในทางวิชาการและในแง่ของหลักภาษา

8.2.4 หนังสือบางชื่ออาจมีหัวเรื่องได้มากกว่าหนึ่งหัวเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่มีเนื้อหาสาระหลายเรื่อง ปกติไม่ควรกำหนดหัวเรื่องหนังสือเรื่องหนึ่งเกิน 3 หัวเรื่อง ถ้าหนังสือมีเนื้อหาสาระมากกว่า 3 เรื่อง ควรพิจารณาให้หัวเรื่องอย่างกว้าง ๆ

8.2.5 ถ้าคู่มือมาตรฐานบัญญัติรายชื่อหัวเรื่องมีหัวเรื่องไม่เพียงพอ บรรณารักษ์อาจกำหนดหัวเรื่องเพิ่มเติมขึ้นเองได้ แต่จะต้องคำนึงถึงการใช้คำและวลีว่า เป็นที่รู้จักแพร่หลายหรือไม่ มีความเฉพาะหรือมีความหมายใกล้เคียงกับเนื้อเรื่องมากที่สุดหรือไม่ และมีความถูกต้องตามหลักภาษาหรือไม่

ในการกำหนดหัวเรื่องนั้นบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศจะต้องมีหลักเกณฑ์ในการกำหนด ดังนี้

1. การกำหนดต้องใช้บัญญัติหัวเรื่องซึ่งเป็นคู่มือมาตรฐานสำหรับหัวเรื่อง โดยเฉพาะ ทั้งนี้
 - (1) เพื่อให้หัวเรื่องนั้นเป็นไปอย่างมีหลักการในการให้หัวเรื่องที่เหมาะสม
 - (2) เพื่อให้มีการใช้ถ้อยคำและสัญลักษณ์ในรูปแบบเดียวกัน
 - (3) เพื่อให้ได้รู้ถึงความเกี่ยวข้องกันระหว่างสาขาวิชาแต่ละสาขาวิชา
 - (4) หัวเรื่องที่ได้จะมีทั้งในความรู้ทั่วไปและวิชาเฉพาะ
 - (5) หัวเรื่องที่น่ามาใช้ นั้น เป็นคำศัพท์ยอมรับโดยผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาและผู้ใช้ห้องสมุดทั่วไป

2. ต้องศึกษาวิธีการให้หัวเรื่องในหนังสือคู่มือแต่ละเล่มให้เข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแบ่งหัวเรื่องย่อยตามภูมิศาสตร์และการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในหนังสือนั้น

3. หนังสือที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันควรจะให้หัวเรื่องเดียวกัน หรือหัวเรื่องที่มีความหมายของคำใกล้เคียงกัน

4. เมื่อจะเพิ่มเติมหัวเรื่องในกรณีที่ไม่มีหัวเรื่องที่ต้องการใช้ในคู่มือบัญญัติหัวเรื่องมาตรฐาน ควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อจะได้ใช้คำที่ถูกต้องและเป็นสากล หรือดูจากบัญญัติหัวเรื่องเล่มอื่น ๆ ทุกครั้งที่ให้หัวเรื่องใหม่เพิ่มเติมและจะต้องบันทึกลงไป ในหนังสือคู่มือที่ใช้ประจำ

โดยทั่วไปงานเขียนแต่ละงานมีหัวเรื่องอย่างน้อยหนึ่งหัวเรื่อง เพื่อช่วยเป็นแนวทางในการเข้าถึงสิ่งพิมพ์ที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว การกำหนดหัวเรื่องควรพิจารณาถึงความเป็นมาตรฐาน ความคงที่และความเฉพาะเจาะจง เพื่อแสดงลักษณะเนื้อหาสาระของหนังสือได้อย่างแท้จริง การกำหนดหัวเรื่องมีหลักการสำคัญ คือ ให้หัวเรื่องที่เฉพาะที่สุดและแคบที่สุด แต่ใช้แทนเนื้อหาสาระทั้งหมด

ในหนังสือได้ เช่น ใช้หัวเรื่อง Cats สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแมว แทนการใช้หัวเรื่องว่า Domestic animals (สัตว์เลี้ยงภายในครัวเรือน) ซึ่งเป็นหัวเรื่องที่กว้างจนเกินไป เป็นต้น

งานเขียนที่มีเนื้อหาสาระเพียงเรื่องเดียว หัวเรื่องที่กำหนดให้ควรมี 1-2 หัวเรื่อง เช่น

ชื่อเรื่อง : The Handbook of Making Wine

หัวเรื่อง = 1. **Wine and wine making--Amateur's manuals.**

ชื่อเรื่อง : Forest Type of Pakistan

หัวเรื่อง = 1. **Forest ecology--Pakistan.**

2. **Forests and forestry--Pakistan.**

งานเขียนที่มีเนื้อหาสาระมากกว่าหนึ่งเรื่อง ควรแยกหัวเรื่องสำหรับเนื้อหาแต่ละส่วน เช่น

ชื่อเรื่อง : Bibliography on Rice and Corn with Abstracts

หัวเรื่อง = 1. **Rice--Bibliography.**

2. **Corn--Bibliography.**

ชื่อเรื่อง : Fishermen in Malaysia and Indonesia

หัวเรื่อง = 1. **Fishermen--Malaysia.**

2. **Fishermen--Indonesia.**

งานเขียนที่มีเนื้อหาซับซ้อนหลายเรื่อง หัวเรื่องที่กำหนดให้ควรมีตั้งแต่ 2 หัวเรื่องขึ้นไป (แต่ไม่เกิน 3 หัวเรื่อง) เช่น

ชื่อเรื่อง : Methods of Conducting a Wind Tunnel Investigation of Lift in Roll at Supersonic Speeds of Sweptback Wings

หัวเรื่อง = 1. **Airplanes--Wings, Sweptback--Testing.**

2. **Lift (Aerodynamics).**

3. **Rolling (Aerodynamics).**

(4. **Aerodynamics, Supersonic.**)

(5. **Wind tunnels.**)

งานเขียนที่จัดทำขึ้นสำหรับผู้อ่านกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งให้ระบุประเภทกลุ่มบุคคลเป้าหมายด้วย เช่น

ชื่อเรื่อง : Careers of the Present and the Future

หัวเรื่อง = 1. **Vocational guidance--Juvenile literature.**

2. **Occupations--Juvenile literature.**

หนังสือเล่มนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อผู้อ่านที่เป็นวัยรุ่นและเยาวชนทั่วไป

ชื่อเรื่อง : Psychology for Nurses

หัวเรื่อง = 1. **Psychology.**

2. **Nursing–Psychological aspects.**

8.3 การกำหนดหัวเรื่องสำหรับสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง

ประเภทของสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องซึ่งอยู่ในรูปของวารสาร ได้แก่ สารสังเขป รายงานการประชุม หนังสือบรรณานุกรม หนังสือครุขันธ์ นามานุกรม หนังสือรายปี หนังสือคู่มือ สิ่งพิมพ์รัฐบาล ชื่อประเภทของสิ่งพิมพ์เหล่านี้ใช้เป็นหัวเรื่องย่อได้ทันที เช่น

สารสังเขป ชื่อเรื่อง : Current Physics Advances Abstracts : Solid State

หัวเรื่อง = 1. **Solid state physics–Abstracts–Periodicals.**

ชื่อเรื่อง : MLA Abstracts of Articles in Scholarly Journals (Modern Language Association of America)

หัวเรื่อง = 1. **Philology–Abstracts–Periodicals.**

หนังสือบรรณานุกรม ชื่อเรื่อง : The Psychological Reader's Guide

หัวเรื่อง = 1. **Psychology–Bibliography–Periodicals.**

ชื่อเรื่อง : Technical and Scientific Books in Print

หัวเรื่อง = 1. **Technology–Bibliography–Periodicals.**

2. **Science–Bibliography–Catalogs.**

หนังสือครุขันธ์ ชื่อเรื่อง : An Index to Book Previews in the Humanities

หัวเรื่อง = 1. **Books–Reviews–Indexes.**

2. **Humanities–Books reviews–Indexes.**

ชื่อเรื่อง : Readers' Guide to Periodical Literature

หัวเรื่อง = 1. **Periodicals–Indexes.**

รายงานการประชุม ชื่อเรื่อง : Proceedings. 2001/2002 – (Boston Colloquium for the Philosophy of Science)

หัวเรื่อง = 1. **Science–Philosophy–Congresses.**

8.4 การกำหนดหัวเรื่องสำหรับหนังสืออ้างอิง

ใช้ชื่อประเภทของหนังสือเป็นหัวเรื่องย่อภายใต้ชื่อสาขาวิชาหรือเนื้อเรื่องได้ทันที

8.4.1 พจนานุกรม

รูปแบบหัวเรื่องสำหรับพจนานุกรม มีดังนี้

- (1) |สาขาวิชา|–Dictionaries
- (2) |สาขาวิชา|–Dictionaries–|ภาษา A|
- (3) |ภาษา A|–Dictionaries–|ภาษา B|
- (4) |ภาษา B|–Dictionaries–|ภาษา A|

ตัวอย่างเช่น

Science–Dictionaries. (ไม่ต้องระบุภาษาถ้าพจนานุกรมนั้นเป็นภาษาอังกฤษ)

Science–Dictionaries–German. (พจนานุกรม 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมัน)

Chinese language–Dictionaries–English. } (พจนานุกรม 2 ภาษา คือ ภาษา
English language–Dictionaries–Chinese. } อังกฤษและภาษาจีน)

Dictionaries, Polyglot. } (พจนานุกรมหลายภาษา)
Cookery–Dictionaries–Polyglot. }

8.4.2 หนังสือบรรณานุกรม

รูปแบบหัวเรื่องสำหรับหนังสือบรรณานุกรม มีดังนี้

- (1) |สาขาวิชา|–Bibliography
- (2) Bibliography–Bibliography–|สาขาวิชา|
- (3) Bibliography–Best books–|สาขาวิชา|

ตัวอย่างเช่น

Economics–Bibliography.

Bibliography–Bibliography–Economics.

Bibliography–Best books–Economics.

สำหรับรายชื่อปริญญาานิพนธ์และวิทยานิพนธ์มีรูปแบบหัวเรื่อง ดังนี้

- (1) |สาขาวิชา|–Bibliography
- (2) |ชื่อสถาบันการศึกษา|–Dissertations
- (3) Dissertation, Academic–|ชื่อประเทศ|–Bibliography.

ตัวอย่างเช่น

ชื่อเรื่อง : University of Idaho Thesis in Information Science

หัวข้อเรื่อง = 1. **Information Science–Bibliography.**

2. **Idaho. University–Dissertations.**

3. **Dissertations, Academic–United States–Bibliography.**

8.5 การกำหนดหัวเรื่องสำหรับหนังสือชีวประวัติ

หนังสือชีวประวัติ คือ หนังสือที่ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติชีวิตของบุคคลที่เขียนโดยเจ้าของชีวประวัติเอง (เรียกว่า อัตชีวประวัติ) หรือเขียนโดยบุคคลอื่น ห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันกำหนดว่า หนังสือที่จัดเป็นหนังสือชีวประวัตินั้นจะต้องเสนอข้อเท็จจริง เรื่องราวส่วนบุคคลของเจ้าของชีวประวัติ มิใช่ให้เรื่องราวเฉพาะด้าน เช่น ผลงาน แนวความคิด นโยบาย การประดิษฐ์คิดค้น สถานที่อยู่ของบุคคล ฯลฯ

เรื่องราวส่วนบุคคลของเจ้าของชีวประวัติ ประกอบด้วย วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด การศึกษา ชีวิตสมรส งานอดิเรก บุคลิกภาพ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ประสบการณ์ ผลงานของเจ้าของชีวประวัติ เป็นต้น

รูปแบบของหัวเรื่องสำหรับหนังสือชีวประวัติ มีดังนี้

(1) |ประเภท/กลุ่มของบุคคล|–Biography

(2) |ประเภท/กลุ่มของบุคคล|–|สถานที่|–Biography

ตัวอย่างเช่น

ชื่อเรื่อง : Men and Ideas in Economics : A Dictionary of World Economics, Past and Present

หัวข้อเรื่อง = 1. **Economists–Biography.**

ชื่อเรื่อง : Black Who Served with the Army in Vietnam

หัวข้อเรื่อง = 1. **Afro–Americans–Washington, D. C.–Biography.**

2. **Washington, D. C.–Biography.**

3. **Dissertations, Academic–United States–Bibliography.**

และ/หรือ 4. **Vietnamese Conflict, 1961–1975–Afro–Americans–Biography.**

และ/หรือ 5. **Vietnamese Conflict, 1961–1975–Biography.**

ชื่อเรื่อง : International Who's Who in Art and Antiques

หัวเรื่อง = 1. Art-Biography.

2. Artists-Biography.

หนังสืออัตชีวประวัติ (Autobiographies) หรืองานเขียนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอัตชีวประวัติ เช่น บันทึกความจำ บันทึกประจำวันและจดหมายได้ครอบคลุมบุคคล มีรูปแบบหัวเรื่อง ดังนี้

(1) |ชื่อบุคคล|, |ตำแหน่ง|, |ปีเกิด-ปีตาย| (ถ้าบุคคลนั้นสิ้นชีวิตแล้ว)

(2) |ประเภท/กลุ่มของบุคคล|-|สถานที่|-Biography

ตัวอย่างเช่น

ชื่อเรื่อง : The Autobiography of Theodore Roosevelt

หัวเรื่อง = 1. Roosevelt, Theodore, Pres. U. S., 1858-1919.

2. President-United States-Biography.

ชื่อเรื่อง : Correspondence of Napoleon I.

หัวเรื่อง = 1. Napoleon I, Emperor of the French, 1769-1821.

2. France-King and rules-Correspondence.

บางครั้งอาจมีการจัดทำหนังสือที่ระลึกเนื่องในวโรกาสต่าง ๆ (Festschriften) เพื่อเป็นเกียรติแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง นอกจากให้เรื่องราวบางส่วนเป็นชีวประวัติพอสังเขปของเจ้าของชีวประวัติแล้ว อาจมีสารนิเทศเรื่องอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น หนังสืออนุสรณ์งานศพ เป็นต้น กรณีนี้ไม่จัดว่าเป็นหนังสือชีวประวัติและจะไม่ใช้ "Biography" เป็นหัวเรื่องย่อย แต่จะใช้หัวเรื่องย่อย "Addresses, essays, lectures" แทน พร้อมด้วยชื่อเจ้าของชีวประวัติอีกหัวเรื่อง

ตัวอย่างเช่น

ชื่อเรื่อง : Festschrift for William Shakespeare

หัวเรื่อง = 1. English literature-History and criticism-Addresses, essays, lectures.

2. Shakespeare, William, 1564-1616

งานเขียน/วรรณกรรมเรื่องใดที่จัดว่าเป็นวรรณกรรมแบบฉบับ (วรรณกรรมคลาสสิก) มีชื่อเสียง หรือเป็นงานวิจารณ์วรรณกรรม ให้กำหนดหัวเรื่องตามรูปแบบดังนี้

(1) |ชื่อผู้แต่ง, ปีเกิด-ปีตาย|. ชื่องานวรรณกรรม

(2) ชื่องานวรรณกรรม.

และ (3) หัวเรื่องอื่นที่เหมาะสมตามลักษณะเนื้อหาวิชา

ตัวอย่างเช่น

ชื่อเรื่อง : Law Versus Equity in the Merchant of Venice

หัวเรื่อง = 1. Shakespeare, William, 1564–1616. Merchant of Venice.
2. Shakespeare, William, 1564–1616–Knowledge–Law.

ชื่อเรื่อง : Marx's Capital, by Helmut Reichelt.

หัวเรื่อง = 1. Marx, Karl, 1818–1883. Des Kapital.
และ 2. Capital.
3. Economics.

8.6 การกำหนดหัวเรื่องสำหรับหนังสือวรรณคดี

รูปของหัวเรื่องสำหรับหนังสือวรรณคดีมี 3 ประการ คือ

(1) บอกประเภทของงานวรรณกรรม เช่น บทละคร (Drama) นวนิยาย (Fiction) กวีนิพนธ์ (Poetry) เป็นต้น

(2) บอกภาษา/ประเทศผู้เป็นเจ้าของวรรณกรรม

เช่น American literature

French literature

Hindu literature

Thai literature

(3) บอกทั้งประเภทและภาษา/ประเทศของงานวรรณกรรม

เช่น American poetry

English drama (Comedy)

Fantastic fiction, American

Japanese drama

โดยทั่วไปหัวเรื่องสำหรับหนังสือวรรณคดีมักมีหัวเรื่องย่อยบอกประเภทหรือยุคสมัยของงานวรรณกรรม รูปแบบของหัวเรื่องมีดังนี้

(1) |ชื่อเรื่อง| in literature

(2) |ชื่อบุคคล| in fiction, drama, poetry, etc.

(3) |ชื่อเรื่องหรือชื่อเฉพาะ|–Drama

|ชื่อเรื่องหรือชื่อเฉพาะ|–Fiction

|ชื่อเรื่องหรือชื่อเฉพาะ|–Literary collections

(4) |ประเภท ภาษาของงานวรรณกรรม|–ยุคสมัย

ตัวอย่างเช่น

Politics in literature.

Shakespeare, William, 1564–1616, in fiction, drama, poetry, etc.

Lincoln, Abraham, Pres. U. S., 1809–1865–Drama.

World War, 1939–1945–Literary collections.

ชื่อเฉพาะรวมถึงชื่อบุคคล ชื่อลักษณะทางภูมิศาสตร์หรือชื่อสถานที่ ถ้าใช้ “-poetry” เป็น
หัวเรื่องย่อย สามารถใช้ได้ทันที ถ้าชื่อเฉพาะนั้นไม่ใช่ชื่อลักษณะทางภูมิศาสตร์ ในกรณีที่เป็นชื่อ
ลักษณะทางภูมิศาสตร์ รูปแบบหัวเรื่องสำหรับ poetry คือ Poetry of places-[ชื่อสถานที่] ตัวอย่าง
เช่น

1. **Poetry of places–Italy–Vanic.**

2. **Vanice–Social life and customs–Poetry.**

ตัวอย่างการกำหนดหัวเรื่องสำหรับหนังสือวรรณคดี

ชื่อเรื่อง : The Children of Charles Dickens, by F.R. Donovan

หัวเรื่อง = 1. **Dickens, Charles, 1818–1883–Characters–Children.**

ชื่อเรื่อง : Eight Plays for Hand Puppets About George Washington

หัวเรื่อง = 1. **Puppets and puppet plays.**

2. **Washington, George, Pres. U. S., 1732–1799–Drama.**

ชื่อเรื่อง : Fictional Technique in France, 1802–1927.

หัวเรื่อง = 1. **French fiction–19th century–History and criticism.**

2. **French fiction–20th century–History and criticism.**

ชื่อเรื่อง : Somebody Loves You, by Helen S. Rice.

หัวเรื่อง = 1. **Christian poetry, American.**

ชื่อเรื่อง : Teenage Space Adventures.

หัวเรื่อง = 1. **Science fiction.**

ชื่อเรื่อง : Two Strikes : A Baseball Comedy in Two Acts

หัวเรื่อง = 1. **Baseball–Drama.**

8.7 การใช้อักษรย่อในหัวเรื่อง

นโยบายการกำหนดหัวเรื่องในปัจจุบันอนุญาตให้ใช้อักษรย่อในหัวเรื่องได้เฉพาะกรณีต่อไปนี้

1. คำ etc. (มาจากคำ et cetera หมายถึง และอื่น ๆ)

เช่น **Hotels, taverns, etc. –Europe–Dictionaries.**

Industrial safety–Handbooks, manuals, etc.

Law–United States–Anecdotes, facetiae, satire, etc.

Nursing–Problems, exercise, etc.

2. ส่วนขยายประกอบคำอธิบายหัวเรื่องชื่อลักษณะทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ อักษรย่อชื่อรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาและชื่อสถานที่บางแห่งที่ระบุไว้ใน LCSH

เช่น **Lexington, Va. –History.**

Plymouth, Mass. –Social life and customs.

3. ชื่อหน่วยงาน ซึ่งห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันใช้เป็นหัวเรื่อง

เช่น **Labour Party (Gt. Brit.)**

St.Mary’s Church, Fairfax Station, Va.

United States. Dept. of Agriculture U. S.

East–West Trade Center

4. ชื่อย่อ ซึ่งนิยมใช้มากกว่าชื่อเต็ม

เช่น **DDT (Insecticide)**

MARC System

8.8 การใช้อักษรตัวใหญ่ในหัวเรื่อง

นอกจากใช้อักษรตัวใหญ่สำหรับชื่อเฉพาะ ชื่อหน่วยงานทุกคำแล้ว การใช้อักษรตัวใหญ่จะใช้ในกรณีต่อไปนี้

1. ใช้สำหรับอักษรตัวแรกของคำหรือวลี

เช่น **Birds**

Communism and literature

Economics

Fables

Ocean waves

Science fiction

2. ใช้กับอักษรตัวแรกของหัวเรื่องทีกลับคำ (Inverted headings)
 - เช่น **Almanacs, American**
 - Art, Chinese**
 - Educational law and legislation, Colonial**
 - Medicines, Patent, proprietary, etc.**
 - Porcelain, Japanese**
 - Sculpture, French**
3. ใช้กับอักษรตัวแรกของคำ/วลี ซึ่งเป็นส่วนขยายประกอบคำอธิบายหัวเรื่อง (Qualifier)
 - เช่น **Channels (Hydraulic engineering)**
 - Concertos (Recorder with string orchestra)**
 - Excavations (Archaeology)**
4. ใช้กับอักษรตัวแรกของคำ/วลี ซึ่งเป็นหัวเรื่องย่อย
 - เช่น **Atomic bomb–History**
 - Death–Causes**
 - Dogs–Legends and stories**
 - German literature–History and criticism–Addresses, essays lectures**

8.9 การจัดเรียงลำดับหัวเรื่อง

การเรียงลำดับหัวเรื่องมีเนื้อหาสาระภายใต้หัวเรื่องหลักการเดียวกันกับการจัดเรียงรายการของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน คือ **LC Catalogs : Subject Catalog** ให้หลักเกณฑ์การจัดเรียงรายการตามลำดับดังนี้

1. หัวเรื่องใหญ่ ซึ่งไม่มีหัวเรื่องย่อย มีลักษณะเป็นคำนาม คำเดี่ยวหรือคำโดด จะจัดเรียงก่อนหัวเรื่องอื่น
2. หัวเรื่องซึ่งมีหัวเรื่องย่อย โดยมีเครื่องหมายขีดสั้น (dash) “ – ” คั่นระหว่างหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องย่อย และจัดเรียงรายการหัวเรื่องย่อยตามลำดับดังนี้
 - 2.1 แบ่งย่อยตามลักษณะเนื้อหา หรือประเภทของเนื้อเรื่อง
 - 2.2 แบ่งย่อยตามยุคสมัย ระยะเวลา หรือลำดับเหตุการณ์
 - 2.3 แบ่งย่อยตามลักษณะทางภูมิศาสตร์
3. หัวเรื่องย่อยซึ่งมีส่วนขยายประกอบคำอธิบายหัวเรื่อง (Qualifier) ที่ปรากฏในเครื่องหมายวงเล็บ
4. หัวเรื่องทีกลับคำ (Inverted heading)
5. หัวเรื่องซึ่งเป็นวลี

หัวข้อใหญ่ (Topical subject)

เป็นลักษณะคำ กลุ่มคำ หรือวลีที่กำหนดให้ใช้ เช่น

Gas

Genetic engineering

German language

German language materials

ในบางหัวข้อก็จะมีคำอธิบายขอบเขตของหัวข้อ (Scope note) ให้ด้วย โดยจะอธิบายเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับขอบเขตของเรื่องนั้น ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกใช้

ตัวอย่างเช่น

Animal colonies (*May Subd Geog*)

[QL 364.5]

Here are entered works on physically interconnected animal organisms having a common ancestry through asexual reproduction. Works on groups of different animals interacting in the same habitat are entered under Animals communities. Works on societies of animals with a highly structured social life are entered under Animal societies.

หรืออีกในกรณีหนึ่ง ถ้าภายใต้หัวข้อเดียวกัน สามารถแปลความหมายออกได้หลายทาง จะมีคำอธิบายให้ทราบจากเลขเรียกหนังสือ (Call number) ซึ่งปรากฏภายใต้หัวข้อ เลขเรียกหนังสือเป็นส่วนประกอบช่วยให้สามารถตัดสินใจได้ว่า หัวข้อที่เราต้องการนั้นมีขอบเขตเกี่ยวกับเรื่องอะไร

ตัวอย่างเช่น

Shellfish

[QL401–QL445.2 (Zoology)]

[RA602.S6 (Public health)]

[TX387 (Shellfish as food)]

เรื่องหอยเชลล์ ถ้าเนื้อหาเน้นด้านสัตววิทยาจะจัดไว้ในหมวด QL401–QL 445.2 ถ้ามีเนื้อหาเน้นในเชิงสุขอนามัยจากหอยเชลล์ จะจัดไว้ในหมวด RA602.S6 และถ้านำไปปรุงเป็นอาหารจะจัดไว้ในหมวด TX387

หัวข้อย่อย (Subdivision)

เป็นหัวข้อที่จะใช้ประกอบกับหัวข้อใหญ่ เพื่อช่วยขยายหัวข้อใหญ่ให้ครอบคลุมขอบเขตความหมาย ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีเครื่องหมายชดิกังค์ “-” หรือ “--” คั่นกลาง

ลักษณะของหัวข้อย่อยและวิธีการจัดเรียงลำดับหัวข้อย่อยตามลักษณะของ LC Catalogs : Subject Catalog แบ่งออกได้ตามลำดับ ดังนี้

1. ใช้อธิบายหัวข้อหรือรายละเอียดของหัวข้อใหญ่ (Topical subdivisions)

Arabic language – Business Arabic

Arabic language -- Dialects

Arabic literature – Christian authors

2. ใช้แสดงวิธีเขียน (Form subdivisions) หรือแสดงประเภทของเนื้อเรื่อง รูปแบบของเนื้อเรื่อง แสดงเนื้อหาของหนังสือ เช่น

Arabic language -- Dictionaries

Arabic philology – Study and teaching

Archaeology – Bibliography

Archaeology – Law and legislation

Archaeology -- Methodology

Archaeology – Philosophy

3. ใช้แสดงยุคสมัยหรือลำดับเหตุการณ์ (Chronological subdivisions) ใช้ตามหลังหัวข้อใหญ่ ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของประเทศ รัฐ เมือง หรือภูมิภาคต่าง ๆ

4. ใช้แสดงเขตภูมิศาสตร์ (Geographical subdivisions) เป็นการให้ชื่อทวีป ประเทศ รัฐ ภาค เมือง หรือชื่อทางภูมิศาสตร์อื่น ๆ เป็นหัวข้อย่อย แต่จะต้องมีคำว่า “(May Subd Geog)” ซึ่งมาจากคำว่า May Subdivide Geographically แต่ถ้าไม่มีการระบุให้ใช้ก็จะมีคำว่า “(Not Subd Geog)” กำกับไว้ด้วย ตัวอย่างเช่น

Arabs (May Subd Geog)

History -- To 622

-- Africa

-- Africa, North

ในกรณีที่ได้ชื่อเมืองหรือสภาพทางภูมิศาสตร์เล็กกว่าประเทศให้ใส่ชื่อประเทศไว้ก่อน แล้วจึงตามด้วยชื่อเมือง ตัวอย่างเช่น

Agriculture

- France -- Rhone Valley
- Thailand -- Chiangmai

Music

- Thailand -- Chiangmai

มีประเทศจำนวน 4 ประเทศที่ไม่ต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์นี้ คือ ประเทศแคนาดา (Canada), สหรัฐอเมริกา (The United States), สหราชอาณาจักร (Great Britain) และรัสเซีย (Soviet Union) เมื่อต้องการจำแนกตามชื่อรัฐ เมือง หรือภาคในกลุ่มประเทศดังกล่าวนี้ ให้ใส่ชื่อเมืองได้โดยไม่ต้องใส่ชื่อประเทศตัวอย่างเช่น

Aquifers (May Subd Geog)

- Minnesota
- New Jersey
- North Carolina

ถ้าสภาพทางภูมิศาสตร์นั้นมีขนาดใหญ่กว่าจังหวัดหรือรัฐ ก็สามารถใส่ชื่อได้เลย ตัวอย่างเช่น

Geology -- Rocky Mountains

Zoology -- Siberia

ถ้าเป็นชื่อภาค จังหวัด หรือรัฐของประเทศทั้ง 4 ประเทศ ก็ให้ใส่เป็นหัวเรื่องย่อยได้เลย ตัวอย่างเช่น

Geology -- Italy, Southern

Geology -- Brazil, Northeast

Geology -- California, Southern

ถ้าเป็นชื่อเมืองหลวง หรือชื่อหมู่เกาะก็อาจนำมาเป็นหัวเรื่องย่อยได้ เช่น

- Bangkok
- New York
- Bermuda Island

ตัวอย่างการจัดเรียงลำดับหัวเรื่องตามหลักเกณฑ์ของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันแบบ LC

Catalog : Subject Catalog ซึ่งมีหลักการจัดเรียงรายการดังกล่าวมาแล้ว

Cookery--Dictionaries

Cookery--History

Cookery--Laboratory manual

Cookery (Babyfood)
Cookery (Vegetables)
Cookery, American
Cookery, American–Kentucky
Cookery, Chinese
Cookery, Thai
Cookery for diabetics
Cookery for the sick
English drama
English drama–Bibliography
English drama–History and criticism
English drama–Translations into French
English drama–19th century
English drama–19th century–Bibliography
English drama–20th century–History and criticism
English drama (Comedy)
English drama (Tragedy)
English drama (Tragedy)–History and criticism–Addresses, essays, lectures

จากตัวอย่างหัวข้อเรื่องเดียวกันข้างต้น ถ้าจัดเรียงตามกฎเกณฑ์ของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน
 (American Library Association หรือ ALA) ซึ่งมีหลักการจัดเรียงตามลำดับอักษรทั้งหมด ไม่สนใจ
 เครื่องหมายใด ๆ จัดเรียงได้ดังนี้

Cookery, American
Cookery, American–Kentucky
Cookery (Babyfood)
Cookery, Chinese
Cookery–Dictionaries
Cookery for diabetics
Cookery for the sick
Cookery–History
Cookery–Laboratory manual

สรุป

1. หัวเรื่อง หมายถึง คำหรือวลีที่กำหนดขึ้น เพื่อแสดงลักษณะเนื้อหาสาระของหนังสือ เพื่อใช้เป็นแนวทางนำผู้ใช้ไปสู่แหล่งของเนื้อเรื่องที่ต้องการ
2. โดยทั่วไปการกำหนดหัวเรื่องสำหรับหนังสือแต่ละชื่อ ใช้วิธีการโดยพิจารณาเนื้อหาสาระของหนังสือ เพื่อจับประเด็นสำคัญของเรื่อง แล้วกำหนดคำหรือวลีจากประเด็นสำคัญของเรื่องเป็นหัวเรื่องของหนังสือชื่อนั้น โดยตรวจสอบหัวเรื่องที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับกันจากบัญชีรายชื่อหัวเรื่องมาตรฐานของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน
3. หนังสือแต่ละชื่อจะมีหัวเรื่องอย่างน้อยหนึ่งหัวเรื่อง หนังสือชื่อใดมีเนื้อเรื่องหลายเรื่อง อาจมีหัวเรื่องได้มากกว่าหนึ่งเรื่องแต่ไม่เกิน 3 หัวเรื่อง
4. การกำหนดหัวเรื่องสำหรับสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทมีรูปแบบของหัวเรื่องที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นหัวเรื่องสำหรับสิ่งพิมพ์ที่ออกต่อเนื่อง หนังสืออ้างอิง หนังสือชีวประวัติ หนังสือวรรณคดี ฯลฯ
5. บรรณารักษ์ผู้กำหนดหัวเรื่องควรศึกษาเกี่ยวกับการใช้อักษรย่อและอักษรตัวใหญ่ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อักษรย่อสำหรับชื่อเฉพาะและชื่อลักษณะทางภูมิศาสตร์
6. หลักเกณฑ์การจัดเรียงหัวเรื่องที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ หลักเกณฑ์ของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันและหลักเกณฑ์ของสมาคมห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน ห้องสมุดใดจะใช้หลักเกณฑ์ใดขึ้นอยู่กับพิจารณาและความเหมาะสมของแต่ละห้องสมุด

แบบฝึกหัด

1. จงกำหนดหัวเรื่องสำหรับหนังสือชื่อต่อไปนี้จากบัญชีรายชื่อหัวเรื่องมาตรฐานของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน
 - 1) Fundamentals of Computer Science : An Algorithmic Approach Via Structured Programming
 - 2) Learning BASIC Fast
 - 3) The Arab World : A Checklist of Libraries and Librarianship, 1990–2000.
 - 4) Teaching Library Skills in Schools.
 - 5) Freud, the Mind of the Moralist
 - 6) Human Cognition : Learning, Understanding, and Remembering
 - 7) 909 Question and Answers About Buddhism
 - 8) The Social Psychology of Organizing
 - 9) The Impact on Population Redistribution in Thai Society, 1980–2000

- 10) Symposium on Dangers of Nuclear War
- 11) The United States and China in the Twentieth Century
- 12) A Parent and Teacher's Guide for Early Childhood and Elementary School
- 13) English Loanwords in Thai Language
- 14) Mount Everest : Expedition to the Ultimate
- 15) Exploring Islands of the South Pacific
- 16) A Brief Introduction to Prehistory of the World
- 17) The Poetry of Chinese in Modern Century
- 18) National Exhibition on Young American Artists
- 19) Health House Plants : A Book for Complete Indoor Gardener
- 20) Your Career As a Librarian

2. จงเรียงลำดับหัวข้อเรื่องต่อไปนี้ตามหลักเกณฑ์ของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน และสมาคมห้องสมุดอเมริกัน

- a) Literature and morals.
- b) Literature, Medieval.
- c) Literature--Addresses, essays, lectures.
- d) Literature, Modern--Appreciation--Russia.
- e) Literature and history.
- f) Literature--Dictionaries.
- g) Literature, Comparative--English and American.
- h) Literature--Collected works.
- i) Literature and history--Addresses, essays, lectures.
- j) Literature, Medieval--History and criticism.
- k) Literature--Translations into English--Bibliography.
- l) Literature, Modern --20th century.
- m) Literature and society--Bibliography.